

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Штерн Г.Ю., Торкатюк В.І., Биченко Л.О., Канжа Мохамед Алі, Салтанова О.С., Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Складовою частиною системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва є фінансова діагностика. Достовірна оцінка фінансового стану дуже важлива для формування правильних висновків та прийняття адекватних рішень.

Існує два підходи до оцінки та діагностики рівня фінансової безпеки – це якісні та кількісні методи. Головною проблемою є те, що здебільшого ці методики є розробками західних економістів. Вони створювались для західних компаній. Вітчизняні ж аналітики намагаються використовувати їх в оригінальному вигляді, аналізуючи підприємства України, тому досить часто отримують результати, що не повною мірою відповідають їх реальному становищу, тобто не враховується специфіка економічної системи України.

Якщо в якісних методиках слід уточнити ряд критеріїв і відкоригувати оцінки, то в кількісних – труднощі набагато складніші.

Головними проблемами, на наш погляд, є неадаптованість західних методик до умов України і недосконалість методології в області коефіцієнтного аналізу фінансового стану суб'єктів підприємництва як відправної точки, свого роду основи для формування оцінних значень для моделей, інтегральних оцінок тощо.

Основні недоліки сконцентровані не в самому розрахунку коефіцієнтів, а в нормативно закріплених орієнтирах для них. Ці нормативи розраховувалися для країн з розвинутою ринковою економікою, а в умовах України їх використання може бути недостатньо аргументованим. Крім того, ніяк не враховуються галузеві особливості, що можуть просто кардинально змінювати оцінку того самого фінансового коефіцієнта залежно від того, в якій галузі народного господарства функціонує суб'єкт підприємництва.

Отже, першочерговим завданням є уточнення нормативів за ключовими коефіцієнтами фінансового аналізу, а також розробка нормативів за окремими видами економічної діяльності сфери матеріального виробництва.

Важливим завданням є вибір системи показників, яка б найбільш повно і об'єктивно відображала всі аспекти фінансово-економічної діяльності підприємства, тобто ефективність, прибутковість, захищеність і кредитоспроможність, ділову активність та ін.

Залежно від мети, періодичності фінансового аналізу, його об'єкта і результатів науковцями були розроблені цілі комплекси аналітико-оцінних показників, зокрема показники оцінки майнового стану суб'єкта підприємництва, прибутковості, ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості, стабільності, ділової активності, акціонерного капіталу.

Обов'язковою і важливою складовою фінансового аналізу має бути оцінка показників рентабельності суб'єктів підприємництва. На наш погляд, найбільш задовольняючим наші потреби є показник рентабельності активів, оскільки він дає загальну картину за ступенем прибутковості діяльності, при цьому в масштабах усього підприємства, а не окремих складових його діяльності.

Для детальної оцінки ліквідності, платоспроможності і кредитоспроможності суб'єкта підприємництва рекомендують використовувати більш широке коло показників, ніж для оцінки майнового стану і прибутковості. Ключовими показниками, на наш погляд, є такі: коефіцієнт покриття загальний та коефіцієнт фінансування, оскільки вони, з одного боку, характеризують загальну захищеність підприємства, а з іншого – найменш залежать від особливостей діяльності того чи іншого суб'єкта підприємництва та локальних і незначних змін у структурі балансу.

Найбільш цікавим з погляду фінансової безпеки суб'єкта підприємництва й оцінки ступеня захищеності від зовнішніх фінансових ризиків є коефіцієнт втрати платоспроможності, оскільки саме він дає уявлення про ступінь теоретичної спроможності виконувати суб'єктом підприємництва свої зобов'язання у випадку настання певних негативних подій, тобто дає загальну характеристику його захисним фінансовим резервам.

Узагальнюючими показниками оцінки фінансового стану суб'єктів підприємництва є показники ділової активності. Оскільки значення більшості наведених показників ділової активності багато в чому визначаються специфікою діяльності того чи іншого суб'єкта підприємництва, його відносинами з контрагентами, на наш погляд, для аналізу доцільно взяти коефіцієнт оборотності активів, оскільки він дає загальну картину ефективності використання активів. Для того, щоб дещо конкретизувати цей показник, нами було вирішено застосувати також коефіцієнт фондівдачі основних засобів, оскільки ключовою статтею активів балансу суб'єкта підприємництва сфери матеріального виробництва є його основні засоби. Тому ефективність саме їх використання необхідно оцінити та проаналізувати при аналізі ефективності діяльності суб'єкта підприємництва.